

VIVESIANA

Vol. I

2016

ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LLUÍS VIVES
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. 1. 2016

Edita: Associació d'Amics de Lluís Vives – Universitat de València

C./ La Nau, 2

46003 València

URL permanent: <https://ojs.uv.es/index.php/VIVESIANA>

Consell científic

Antonio Ariño Verdú (Universitat de València, Espanya)

Francisco Calero (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Espanya)

Karl Kohut (Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Alemanya)

Marina Mestre Zaragoza (École Normale Supérieure, Lyon, França)

Gilbert Tournoy (Katholieke Universiteit Leuven, Bèlgica)

Consell editorial

Marco Antonio Coronel (Universitat de València)

Francesc J. Hernández (Universitat de València)

Helena Rausell (Universitat de València)

VIVESIANA és una revista científica anual, que té com a objectiu la publicació d'estudis sobre Joan Lluís Vives i el Renaixement. Es publica en Open Journal System. La secció ARTICLES està sotmesa a avaluació.

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. 1. 2016

INDEX

Introducció 5-7

Obres de Vives **9-30**

[*L. Vives in Tacito emendatio*] 11-13]

[*Esmena de Lluís Vives a Tàcit*] 14-15]

[*Enmienda de Lluís Vives a Tácito*] 16-17]

Fragments d'una obra perduda

Fragments of a lost work

Francesc J. Hernández 11-30

Articles **31-86**

Estratègia i transcendència dels noms en els Diàlegs de Joan Lluís Vives

Strategy and transcendency of the names in the Dialogues of Juan Luis Vives

Adela Codonyer Nácher 33-43

La cabeza y el cuerpo: Teología, política y género en Luis Vives

The head and body: theology, politics and gender in Luis Vives

Pedro García Pilán 45-62

Un professor valencià exiliat recorda l'exiliat Lluís Vives

A Valencian exiled teacher remembers the exiled Lluís Vives

Josep-Vicent Garcia Raffi 63-71

[Annex. Valenciania de Vives per Julià Amo 70-71]

VIVESIANA

ISSN 2445-236X | Vol. 1. 2016

Apuntes apològics a *De institutione foeminae christianae* de Juan Luis Vives

Apologetic Notes to De institutione foeminae christianae of Juan Luis Vives

Raúl Francisco Sebastián Solanes

73-86

Miscel·lània

87-122

VIVES & MARCH, DRAPS. Comèdia tràgica en vuit escenes

Josep Sanz Biosca

89-122

Llibres

123-126

Vives, educador

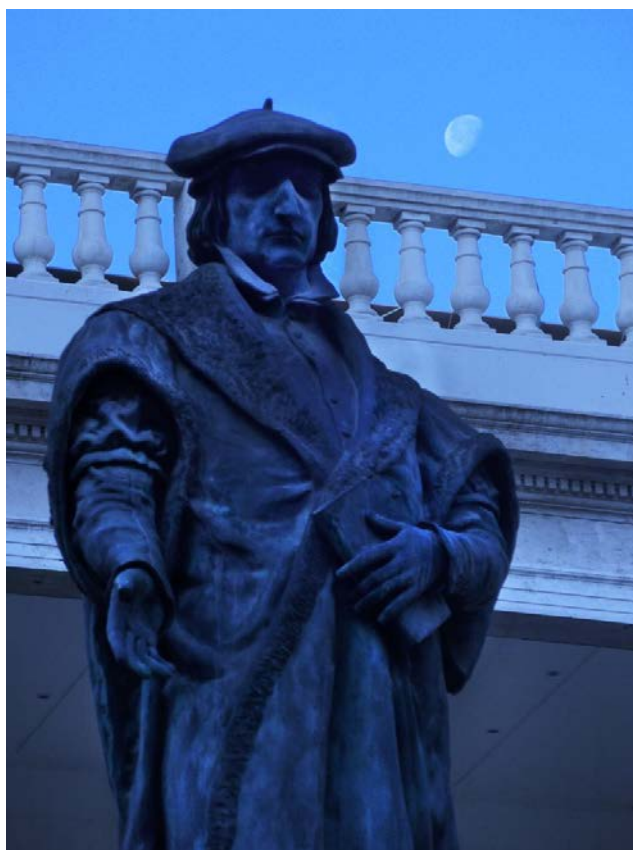
Francesc J. Hernández

125-126

Fotografia de contraportada

María Magdalena Ruiz

127

LLIBRES

VIVESIANA

Vives, educador

Francesc J. Hernàndez¹

Pere Antoni Cano i Ferri

El camí de Jordana

Montseny: Setze Vents ed., 2011, 405 pp.

ISBN: 9788492555888

Les revistes científiques no acostumen a ressenyar obres de ficció. Cal fer, però, una excepció. En una revista dedicada a Joan Lluís Vives i el seu temps ens hem de fer ressó de la novel·la *El camí de Jordana*, escrita per Pere Antoni Cano i Ferri, professor d'Història d'Educació Secundària a un institut de l'Horta Nord.

El camí de Jordana és una *Bildungsroman* canònica. La seua protagonista, una nena de deu anys que viu a la vora de la Mediterrània, en un dia d'estiu, comença a plantejar-se qüestions filosòfiques. Consulta alguns llibres i trau la referència de Vives. Fent creure als seus pares que marxa a classe de violí, marxa a València, pregunta per l'humanista valencià i arriba al claustre de La Nau, front a l'escultura de Vives, convençuda que aquest pot resoldre-li les qüestions que es planteja. A partir d'aquest moment, la protagonista viurà successius bots espacials i temporals, en les transicions dels quals anirà rebent missatges de Vives per diversos mitjans.

Però no només és Jordana la que va formant-se al llarg de la novel·la. També Vives segueix el seu propi camí formatiu. Potser aquest siga un dels encerts de l'obra. Jordana no es confronta amb un, diguem-ne, sistema filosòfic vivista, sinó amb un personatge històric, que pugna ell mateix per resoldre les grans qüestions que s'ha plantejat la nena. Aleshores, la novel·la incorpora una esbós biogràfic de Vives i, quasi imperceptiblement, l'autor incorpora fragments de les obres de l'humanista o referències al seu epistolari.

És aquest Vives en formació el que mou Jordana a parlar amb pensadors i pensadores (a destacar l'atenció de l'autor a figures femenines) que s'han enfrontat amb qüestions trascendents. La nòmina és molt ampla i va des d'antics filòsofs i filòsofes grecs fins pensadors ben recents, passant per personatges importants de la literatura, la ciència o la teologia. El text està farcit de fragments dels personatges esmentats, però també hi ha un

---

¹ Universitat de València.

bon nombre de referències literàries que Pere A. Cano disposa en les diverses etapes del viatge. Aquestes, a més, es beneficien de la destresa del novel·lista en la descripció dels escenaris que visita Jordana i dels personatges amb els quals es troba.

Pere A. Cano arreplega en *El camí de Jordana* bona part dels seus àmbits d'interés i formació. L'acurada prosa de la novel·la fa pensar en les narracions anteriors de l'autor, que ja ha compost literatura infantil i juvenils, així com dos poemaris; el gust per la descripció històrica i la claredat expositiva deuen molt a la seua formació com a docent de Geografia i Història, així com també al fet d'haver publicat materials per a l'ensenyament de la Història; també l'activitat professoral permet donar raó de la claredat de les exposicions doctrinals que presenta la novel·la. A més, li hem de suposar a l'autor una certa passió pels viatges (la precisió amb la qual descriu alguns escenaris per on deambula Jordana fa pensar que Pere A. Cano els ha visitat) i per la música. Jordana s'acompanya d'un violí i, en cada etapa del seu viatge, va afegint una estrofa a una llarga cançó. Aquests aspectes musicals també han estat elaborats per l'autor en un Singspiel en dos actes: "El Periple de Jordana o un Viatge musical de Mil Anys". Lògicament, la novel·la també té al seu favor la mateixa biografia de Vives, que seguí un tràgic periple per Europa, i la forma literària de molts dels seus escrits, en particular els diàlegs.

Les etapes del viatge a Jordana no tenen, per dir-ho així, un contingut doctrinal tancat, i en això la novel·la és plenament socràtica. La protagonista marxa d'un lloc a un altre, parla amb uns i altres, i de vegades fa esment d'arguments que han aparegut en etapes precedents, però no es pot dir que Jordana va contestant les seues qüestions amb respostes fixades, sinó que més bé segueix un procés maièutic. És per això que algunes etapes, sobretot aquelles en les quals hi ha diversos personatges, s'aproximen al model dels diàlegs platònics.

La novel·la presenta situacions humorístiques, com ara, la paella de filòsofs i autors grecs, i algunes altres d'un gran dramatisme, com ara tot allò relacionat amb una nena deportada pels nazis o quan Al-Gatzell, el Cercador de la veritat, guia Jordana pel mig d'un camp de combat al mig de la Guerra d'Iraq.

No és fàcil precisar quin és el lector ideal al qual s'adreça Pere A. Cano amb la seua novel·la. És clar que ha de ser una persona disposada a plantejar-se les qüestions trascendentals que intenta resoldre la protagonista. Però, evidentment, no estem davant d'una novel·la infantil. I potser també li manquen elements habituals en una novel·la juvenil (amor, assumptes relacionats amb l'adolescència, etc.).

En síntesi, una novel·la personal, molt recomanable, on els diversos processos formatius (de Vives, de Jordana, del lector o la lectora) van trenant-se. Una excel·lent reivindicació del caràcter docent de Vives i un reconeixement de l'actualitat del seu pensament.

Fotografía: Maria Magdalena Ruiz Brox